

► Politický testament braniborského kurfiřta Fridricha Viléma z 19. 5. 1667

Otcovská láska, kterou jsem jako otec naplněn a kterou cítím ke svému synovi i budoucím nástupcům, mě přivedla k tomu, abych pro něj zanechal řadu užitečných rad, jež vycházejí z dlouhé zkušenosti mé vlády. Chopil jsem se pera, protože je užitečné a nutné vědět, jak vést panovnické záležitosti, jak se chovat vůči Bohu, sobě rovným a také vůči poddaným, kteří budou mému nástupci svěřeni Bohem. Dozví se také, jak vést záležitosti církevní i světské, jak zacházet s rádci, jak řídit jednání rady i hlasování, jak dosahovat politických závěrů, jak uzavírat mezinárodní svazky, [...] jak zlepšovat stav panovnických financí, [...], jak zachovávat a stavět pevnosti a která místa opevňovat, jak uspořádat garnisony v době války i míru, jak zacházet se sklady a jak je rozmnožovat. Nepochybuji, že poté získá vědomost o tom, jak musí být veden celý stát, a věřím, že můj syn bude vše pečlivě sledovat a že na základě mých rad mu bude připadat vláda snazší a nebude se muset nechávat poučovat od služebníků, ale bude při rozhodování vycházet přímo z vědění. [...]

Hlavní a pravá ctnost spravedlivého vládce spočívá v tom, že má bázeň před Bohem, který mu svěřil zemi i lidi, že jej miluje a má jej před očima. [...]

Musíš nařizovat všude po celé zemi spravedlnost, aby se jí dočkali chudí i bohatí bez ohledu na osobu a urychlit procesy, které k ní vedou, protože toto upevňuje panovníkův trůn. A protože často nebudeš mít čas osobně rozhodovat v soudních procesech, je třeba ustanovit pečlivě úředníky, na které musíš dohlížet, zda nejsou zkorumpovaní a zda se v právu vyznají. [...]

Reputace vládce závisí na tom, jaké si vybírá rádce, a proto musí věnovat tomuto výběru patřičnou pozornost a neuspěchat ho. [...] Musíš se ale také o ně dobře starat, aby žili čestný život a neměli důvod ohlížet se po jiných zdrojích příjmů a nechat se korumpovat. [...] Také nesmíš nechat žádného ze svých služebníků vyrůst příliš vysoko a přenechávat mu veškerou svou autoritu, ale svou přízeň rovnoměrně rozdělovat, aby Ti žádný favorit nepřerostl přes hlavu. [...] V královské radě potom musíš všechny pečlivě vyslechnout a poznamenat si, co budou říkat, pilně vést protokoly. [...] Protože Bůh obdařil náš rod četnými zeměmi, uložil nám také, abychom se starali o jejich zachování pod naší vládou. Není třeba budit závist expanzí do cizích zemí, a pokud někde vznikne spor, je třeba pokusit se jej vyřešit nejdříve smírnou cestou. [...] Jestliže vypukne válka mezi jinými dvěma knížaty, potom je třeba stát se zprostředkovatelem a hledat střední cestu, a když už by musela být válka, máš se snažit uchránit od ní svůj lid a zemi, aby jí netrpěly, protože jejich prostředky potřebuješ. [...]

Kdyby chtěly cizí velmoci nebo císař, resp. Rakouský dům zvrátit výsledky míru v Münsteru a Osnabrücku a zavést nějaké novinky do duchovního nebo světského života říše či vystupovaly by proti německé svobodě a potlačovaly staleté zvyky, potom proti tomu musíš zakročit. Pokud by ale totéž činily Francie nebo Švédsko, máš se přimknout k Rakouskému domu, aby byla v říši zachována rovnováha podobně, jak to moudře činí italská knížata v Itálii. [...]

Co se týče pevností, závisí na nich prosperita celého státu, je třeba je vylepšovat a stavět nové, jak jsem ostatně i já celý život činil. A nikoli kvůli vlastnímu potěšení, ale ku prospěchu celé země nyní i v budoucnosti. O pevnosti je třeba pečovat i v době míru a dbát na to, aby byly neustále vybaveny zbraněmi i proviantem. Potom Ti budou sloužit ke cti a slávě a zemi k zajištění větší bezpečnosti. Ze stejných důvodů je třeba stavět sklady, dosadit do nich zkušené správce a pečlivě kontrolovat jejich účetnictví. [...]

Také si nepěstuj příliš velký dvůr, ale vždy jej reguluj podle momentální potřeby. Omezuj výdaje podle příjmů a každého služebníka nech skládat ročně účty, aby byla státní pokladna v dobrém stavu. Potom nebude nutné žádat o peníze stavy a nebude nutné svolávat sněmy. Čím častěji se totiž sněmy scházejí, tím méně autority má vladař, protože se stavy vždy pokoušejí omezit jeho panství.

■ Otázky k textu:

1. Ověřovací

- a) Podle jakých kritérií má budoucí vládce podle Fridricha Viléma vybírat své rádce?
- b) Jak definoval Fridrich Vilém „rovnováhu moci“?

2. Faktografické

- a) Co se myslí termíny „osnabrücký a münsterský mír“?
- b) Jaká dynastie se skrývá pod označením „Rakouský dům“?

3. Historické myšlení

- a) Jakou roli hraje v dokumentu Bůh a náboženství? Uvedte dva příklady, kdy je autor využívá pro svou argumentaci.
- b) Jak se Fridrich Vilém dívá na válku a pevnosti? Proč jsou důležité?

■ Vazba na rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání:

RVP ZV: objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky